

X. Κουτόβα

Ξεκινώντας θα ήθελα ν' αναφερθώ στις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης, που είχαν το εξής ενδιαφέρον στοιχείο, να φέρουν δηλαδή στην επιφάνεια το ζήτημα στέγασης των τσιγγάνων της Ημαθίας και ιδιαίτερα σε επίπεδο δήμων. Τα μηνύματα διαφέρουν ως προς το περιεχόμενό τους και έτσι βλέπουμε δημάρχους να εκλιπαρούν για μια ψήφο τους τσιγγάνους. Άλλοι υποψήφιοι τοπικοί άρχοντες να μπαίνουν σε συναλλαγές για την εξασφάλιση ψήφων, δίνοντας τις απαιτούμενες υποσχέσεις και αλλού να υπάρχουν δήμαρχοι με αξιόλογη προσφορά στον πληθυσμό. Τέλος, στον δήμο Ειρηνούπολης κάποιοι να κατεβαίνουν υποψήφιοι τοπικοί σύμβουλοι με την ελπίδα ότι θα μπορέσουν τα παιδιά τους και τα παιδιά του καταυλισμού να ζήσουν σ' ένα ασφαλές και αξιοπρεπές περιβάλλον.

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι πολλοί από τους τσιγγάνους εμφανίζονται στο προσκήνιο, για να ενισχύσουν τους υποψήφιους και φυσικά έχοντας δύναμη να επηρεάσουν τις εξελίξεις του τόπου τους. Ο προβληματισμός υπάρχει εκ μέρους των τσιγγάνων σε καίρια ζητήματα, όπως εκπαίδευση, εργασία και συνθήκες διαβίωσης· παρ' όλα αυτά υπάρχει λίγη πολιτική έκφραση στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η παραπάνω διαπίστωση σε συνδυασμό με το πλήθος των τσιγγάνων, που ανέρχονται στα 5000 άτομα στο νομό Ημαθίας, θα μπορούσε να προσφέρει έναν εκπρόσωπό στην τοπική αυτοδιοίκηση και μάλιστα σε νομαρχιακό επίπεδο. Οι χώροι που είναι εγκατεστημένοι οι τσιγγάνοι της Ημαθίας είναι η Βέροια, η Νάουσα, η Αλεξάνδρεια, η Κουλούρα, το Γενοβέλι, το Παλαιοχώρι, το Κεφαλοχώρι και η Ροδίνα· πολλοί από αυτούς παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες.

Στη Βέροια από το '98, που είμαστε στο Πρόγραμμα, δεν υπήρχε τίποτα οργανωμένο και πριν τα Χριστούγεννα σε μια βόλτα που κάναμε μέσα στην πόλη παρατηρήσαμε μια πινακίδα στους κεντρικούς δρόμους με τίτλο «Σύλλογος Αθιγγάνων Βέροιας». Με δική μας πρωτοβουλία προσπαθήσαμε να τους εντοπίσουμε και συναντηθήκαμε με τον πρόεδρό τους, ο οποίος εκπροσωπεί πεντακόσιους (500) περίπου τσιγγάνους της Βέροιας. Όταν λοιπόν είδαμε ότι υπάρχει αυτός ο σύλλογος ενθουσιαστήκαμε και πιστέψαμε ότι θα υπάρξει μια καλή συνεργασία, αλλά οι ελπίδες μας διαψεύστηκαν. Δεν υπήρξε επικοινωνία και συνεννόηση σε ένα

στοιχειώδες επίπεδο, διότι παρουσιάζοντας το τι θα μπορούσαμε να τους προσφέρουμε, θεωρούσαν ότι είναι πέρα από τις δυνατότητές μας. Σε μια συζήτηση που είχαμε μαζί τους, ορμώμενοι από το δικό τους παράδειγμα της ίδρυσης συλλόγου και θέλοντας να επεκτείνουμε αυτήν την πρωτοβουλία και στον υπόλοιπο νομό, σαν απάντηση πήραμε ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό, αφού δεν έχουν σχέση με τους άλλους τσιγγάνους του νομού Ημαθίας.

Επί τροχάδην θα αναφέρω ότι δέκα χιλιόμετρα από τη Βέροια προς την Αλεξάνδρεια υπάρχει η Κουλούρα, στην οποία είναι εγκατεστημένοι τσιγγάνοι μέσα στο χωριό, που στην πλειοψηφία τους ζουν σε σπίτια και υπάρχει ακόμη και ένα σχολείο. Μετά από τριάντα χιλιόμετρα φτάνουμε στην Παλαιόχωρα και συναντάμε πάλι τσιγγάνους καθώς και ένα νηπιαγωγείο, το οποίο θα πω ότι έχει ανοίξει μετά από την δική μας παρέμβαση και εξακολουθεί να λειτουργεί, δίνοντας ένα πολύ καλό εφόδιο στα παιδιά, για να μπορέσουν να συνεχίσουν χωρίς να έχουμε διαρροές και διακοπές. Το κλίμα ήταν πάρα πολύ θετικό από την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και από τους σχολικούς συμβούλους και πρέπει να πούμε ότι εξακολουθεί να είναι καλό. Τα παιδιά του Παλαιοχωρίου πηγαίνουν σχολείο στην Κορυφή. Κοντά στο Παλαιοχώρι υπάρχει το σύμπλεγμα των χωριών Γενοβέλι-Παλαιοχώρι όπου εκεί οι τσιγγάνοι κατοικούν σε διάσπαρτα σπίτια στην περιοχή και τα παιδιά φοιτούν στο ενοποιημένο σχολείο του Γενοβελίου - Παλαιοχωρίου-Αράχου.

Τελευταίος σταθμός είναι η Αλεξάνδρεια όπου εντοπίζεται ο κυριότερος όγκος του πληθυσμού των τσιγγάνων. Κάνοντας μια αυτοκριτική για όλο αυτό το χρονικό διάστημα που έλαβε χώρα το πρόγραμμα δεν μπορέσαμε να μπούμε μέσα στην κοινότητα των τσιγγάνων. Μπορεί να ήταν δική μας λάθος παρέμβαση ή προσέγγιση ,αλλά υπάρχουν πολλές οικογένειες που έχουν αντικρουόμενα συμφέροντα και έτσι πολλές φορές δεν μπορέσαμε να τους προσεγγίσουμε.

Ένα σημαντικό κομμάτι είναι το χωριό Κεφαλοχώρι, στο οποίο έχουμε να παρουσιάσουμε κάτι πολύ ενδιαφέρον. Το ανακαλύψαμε στην προεκλογική περίοδο για την τοπική αυτοδιοίκηση και εκεί με πρωτοβουλία του δημάρχου, ο οποίος δεν εκλέχθηκε δυστυχώς, έχουν τοποθετηθεί λυόμενα και έχουν εγκατασταθεί οι τσιγγάνοι, που δεν είχαν σπίτια σε οικόπεδα δική τους ιδιοκτησίας. Είναι γύρω στα οκτώ (8) και πρέπει να πούμε ότι η γειτονιά είναι πάρα πολύ περιποιημένη. Υπάρχει παροχή ρεύματος και νερού αλλά δεν έχουν ρεύμα, γιατί δεν μπορούν να πληρώσουν τη ΔΕΗ. Τα προβλήματα που έχουν είναι προβλήματα εργασίας. Όσον αφορά στη

φοίτηση, τα παιδιά φοιτούν στο ενοποιημένο σχολείο του Κεφαλαιοχωρίου-Ξεχασμένης και Ραψομανίκης και αποκαλούν τους εαυτούς τους «μπαλαμόγυφτους».

Κλείνοντας με το νομό Ημαθίας θέλω να αναφέρω ότι στην περιοχή της Ροδίνας, κοντά στο δήμο Ειρηνούπολης, όπου βρίσκεται καταυλισμός τσιγγάνων, είναι ένας δήμος με τον οποίο είχαμε πολύ σοβαρά προβλήματα, πολλές συγκρούσεις και ειλικρινά, όταν περιμέναμε τα εκλογικά αποτελέσματα στην Ημαθία, αυτό που μας ενδιέφερε ήταν ποιος βγήκε δήμαρχος στην Ειρηνούπολη, διότι ο δήμαρχος είχε επισκεφτεί κλαίγοντας τον καταυλισμό εκλιπαρώντας να τον ψηφίσουν, αλλά εκεί έβαλε υποψηφιότητα η κ. Ελένη, που είναι τσιγγάνα και συνεχίζει να διεκδικεί τα δικαιώματά της και τα δικαιώματα των τσιγγάνων της περιοχής. Το ευχάριστο είναι ότι ο νεοεκλεγείς δήμαρχος μας κάλεσε με το που ανέλαβε τα καθήκοντά του και το πρώτο δεκαήμερο του Ιανουαρίου μας ζήτησε να συζητήσουμε μαζί του τα προβλήματα που υπάρχουν. Ενημερώθηκε μέσω κάποιου γνωστού και μπορώ να πω ότι το κλίμα είναι πολύ ευχάριστο. Έχει ενδιαφερθεί και για τη στέγαση. Τον φέραμε επίσης σε επικοινωνία και με το Πρόγραμμα, καθώς είναι πάρα πολύ ευαισθητοποιημένος και πιστεύω ότι η βοήθεια, που θα λάβουμε τον επόμενο καιρό από την πλευρά του, θα είναι μεγάλη. Κλείνοντας θα ήθελα να πω ότι το πρόβλημα όσον αφορά στους καταυλισμούς στην περιοχή της Ροδίνας είναι κυρίως το στεγαστικό.

Από το πρόγραμμα νομιμοποιούμαστε πια να λειτουργούμε υποστηρικτικά στις οικογένειες, να συνεχίζουμε να κάνουμε συναντήσεις με τις μητέρες και να εξηγούμε τους λόγους που πρέπει να πηγαίνει το παιδί στο σχολείο, γιατί υπάρχουν και διάφορες δικαιολογίες από τη μεριά των γονιών, όπως για παράδειγμα ότι υπάρχουν άσχημες καιρικές συνθήκες. Αυτοί βέβαια δεν είναι σοβαροί λόγοι για να μη στέλνει κάποιος το παιδί του στο σχολείο. Θεωρώ επίσης ότι πρέπει να υπενθυμίσω σε όλους σας ότι υπάρχουν πολλές ανήλικες μητέρες(12-13 χρόνων), οι οποίες αποκλείονται από την εκπαίδευση, διότι βρίσκονται υπό την εποπτεία της οικογένειας του συζύγου.

Κλείνοντας θα ήθελα να κάνω μια διαπίστωση για το πώς βλέπουμε το ρόλο μας. Εμείς θεωρούμε ότι έχουμε ένα ρόλο καταλύτη και το λέμε, γιατί θέλουμε να βοηθήσουμε τους ανθρώπους αυτούς και να τους ενεργοποιήσουμε, αφού το Πρόγραμμα δε θα υπάρχει για πάντα. Προηγουμένως είχε πει ο κ. Παπακωνσταντίνου ότι πρέπει η εκπαίδευση να αποκτήσει συγκεκριμένους μηχανισμούς. Θα έλεγα ότι τέτοιους μηχανισμούς θα πρέπει να αποκτήσουν και οι οικογένειες και οι κοινότητες των τσιγγάνων, διότι, όταν εμείς θα λείπουμε, θα πρέπει να διεκδικήσουν την

φοίτηση των παιδιών τους στο σχολείο, την ίση μεταχείριση από τους δασκάλους, τη στέγαση από την τοπική αυτοδιοίκηση. Και ειλικρινά θεωρώ ότι θα είναι μεγάλη επιτυχία στο μέλλον να οργανωθούν είτε σε τοπικό επίπεδο είτε σε επίπεδο νομαρχιακής αυτοδιοίκησης είτε σε επίπεδο συλλόγου γονέων και κηδεμόνων. Ευχαριστώ.

Ε. Μαυροκεφαλίδου

Θα αναφερθώ και εγώ με την σειρά μου στην ένταξη και στην επίδοση των τσιγγάνων στα σχολεία της περιοχής. Νομίζω ότι το έχουμε παρατηρήσει όλοι στην καθημερινή μας πρακτική ότι με την προσωπική μας επαφή και το σταθερό και συνεπές ενδιαφέρον, την επίκληση στο συναίσθημα και στο ήθος των τσιγγάνων γονιών κυρίως οδηγούνται τα παιδιά στο σχολείο και ιδιαίτερα στις πρώτες τάξεις του δημοτικού.

Τα στατιστικά στοιχεία, στα οποία δε θα αναφερθώ κατά πολύ λόγω οικονομίας χρόνου, φανερώνουν την αύξηση της φοίτησης αλλά και της τακτικότητας και συνέπειας των τσιγγάνων στο σχολείο. Ακόμη όμως η φοίτηση συνεχίζει να θεωρείται υποχρεωτική μόνο κατά τα πρώτα χρόνια του δημοτικού και ιδιαίτερα στην πρώτη και δεύτερα τάξη του δημοτικού σχολείου, που συνήθως συσσωρεύονται τα τσιγγανόπουλα για πολλούς και διάφορους λόγους. Τόσο στο δημοτικό σχολείο Κουλούρας, όσο και σ' εκείνο του Κεφαλοχωρίου έχουμε τρομακτική συσσώρευση παιδιών στην πρώτη και δεύτερα δημοτικού. Μιλάμε για τα είκοσι τέσσερα (24) από τα τριάντα (30) παιδιά και έχουμε λειτουργία τμημάτων, τα οποία οι ίδιοι οι διευθυντές φοβούνται να τα χαρακτηρίσουν μπροστά μας, διότι άλλα τα χαρακτηρίζουν «παράλληλα» και άλλα «ενισχυτικής διδασκαλίας» και άλλα «ειδικά τμήματα». Τα τμήματα αυτά συγκεντρώνουν ηλικίες έξι έως έντεκα ή δώδεκα ετών, και τις περισσότερες φορές κρατούν τα παιδιά εκεί και δεν εντάσσονται στα τμήματα της τρίτης, τετάρτης και της πέμπτης τάξης που ηλικιακά θα ταίριαζαν καλύτερα.

Στην Αλεξάνδρεια μετά από συνεχείς εκκλήσεις του πολύ καλού διευθυντή αλλά και με την παρέμβαση του Προγράμματος, καταφέραμε να γίνει επέκταση του σχολείου και έτσι έχουμε δύο δημοτικά ακριβώς δίπλα στο συνοικισμό με μεγάλη προσέλευση τσιγγανόπουλων στα σχολεία αυτά και με ικανοποιητική φοίτηση. Το πολύ θετικό από αυτά τα δύο δημοτικά σχολεία είναι ότι έχουμε και παιδιά στο Γυμνάσιο σ' έναν αριθμό που θεωρώ εντυπωσιακό, δηλαδή εννέα - δέκα παιδιά, που μάλιστα έχουν και καλές επιδόσεις. Βέβαια, η φοίτηση στο Γυμνάσιο οφείλεται στην

καλή οικονομική κατάσταση που έχουν οι κάτοικοι στην Αλεξάνδρεια, στην αναγνώριση του ρόλου του σχολείου, καθώς και στο ό,τι οι οικογένειες είναι μόνιμα εγκατεστημένες και δεν έχουν το πρόβλημα της μετακίνησης. Σε κάποιες όμως περιπτώσεις οφείλεται και στο γεγονός ότι κάποιες οικογένειες τσιγγάνων θέλουν να αρνηθούν την ταυτότητά τους, θεωρώντας ότι με το να συνεχίσουν τα παιδιά στο Γυμνάσιο ή και στο Λύκειο θα σβήσουν το στίγμα του «τσιγγάνου» από πάνω τους.

Και στα υπόλοιπα σχολεία επικρατεί μια παρεμφερής κατάσταση, και απλά θα πω όπως ανέφερε και η Ειρήνη ότι το νηπιαγωγείο της Παλαιόχωρας λειτούργησε και λειτουργεί με την ένθερμη υποστήριξή μας και όχι με την εποπτεία μας. Βλέπουμε πραγματικά εντυπωσιακά και ευχάριστα αποτελέσματα, ιδιαίτερα όταν τα παιδιά εντάσσονται στο Δημοτικό πλέον.